

Ervaringen van Nederlanders met chronische pijn

Rapport Ipsos I&O

In opdracht van de Nederlandse Vereniging voor Anesthesiologie

www.ioresearch.nl

Colofon

Uitgave

Ipsos I&O
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2024/244

Datum

september 2024

Opdrachtgever

Nederlandse Vereniging voor Anesthesiologie

Auteurs

Asher van der Schelde
Maartje van de Koppel
Peter Kanne

Copyright

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inschatting bevolking	6
2 Eigen ervaring	7
2.1 Kwart zegt chronische pijn te hebben	7
2.2 Chronische pijn komt niet alleen bij ouderen voor	8
2.3 Meesten hebben dagelijks last	8
2.4 Slechts voor klein deel heeft pijn geen invloed op het dagelijks leven	9
2.5 Meerderheid ervaart begrip van anderen	9
3 Zorg	10
3.1 Kwart tevreden over zorg, een vijfde ontevreden	10
3.2 Meesten gebruiken medicatie	12
3.3 Opioiden gaan meestal gepaard met bijwerkingen	12

Samenvatting

In opdracht van de Nederlandse Vereniging voor Anesthesiologie (NVA) voerde Ipsos I&O een onderzoek uit naar de ervaring van chronische pijn. Chronische pijn is een aanhoudende pijn die langer dan drie maanden duurt. Schattingen van het aantal mensen dat hier last van heeft in Nederland lopen uiteen van meer dan twee tot meer dan drie miljoen.^{1 2} In dit onderzoek geeft een kwart aan last te hebben van chronische pijn. Dat komt overeen met circa 3,5 miljoen volwassen Nederlanders. Vrouwen (31% ervaart chronische pijn) lijden sterker onder chronische pijn dan mannen (18%).

Aantal mensen dat last heeft van chronische pijn wordt onderschat

Nederlanders denken doorgaans dat ongeveer 1 miljoen landgenoten last hebben van chronische pijn. Het aandeel dat lijdt onder chronische pijn wordt dus onderschat.

Pijn is meestal dagelijks

De meesten (70%) die lijden onder chronische pijn hebben hier dagelijks last van. Ook zeggen ruim vier op vijf (83%) dat hun dagelijks leven wordt beïnvloed door hun pijn. De meest genoemde beperkingen zijn een beperking in sociale activiteiten (39%), beperkingen op werk (27%) en mentale gezondheidsproblemen (24%). Jongvolwassenen (18 tot en met 34 jaar) met chronische pijn ervaren vaker een beperking in sociale activiteiten dan gemiddeld (50%).

Meerderheid ervaart begrip

De meeste Nederlanders (57%) met chronische pijn ervaren begrip van anderen voor hun klachten en de gevolgen hiervan. Dertig procent ervaart niet zoveel of helemaal geen begrip (de rest geeft aan dit niet te weten of liever niet te zeggen).

Jongvolwassenen met chronische pijn geven minder vaak dan gemiddeld aan (49%) dat ze begrip van anderen ervaren. Dit geldt ook voor mensen met een beneden modaal inkomen (47%).

¹ <https://www.zorginzicht.nl/binaries/content/assets/zorginzicht/kwaliteitsinstrumenten/Zorgstandaard+Chronische+Pijn.pdf>

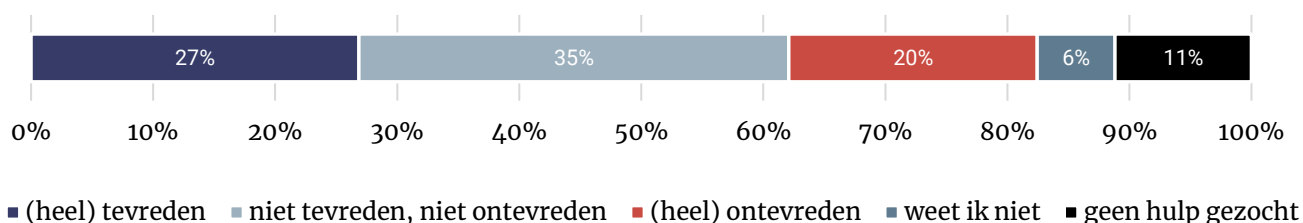
² <https://www.umcg.nl/-/chronische-pijn#:~:text=Een%20op%20de%203%20tot,pijnklachten%2C%20dat%20hulp%20nodig%20is.>

Meningen over zorg lopen uiteen

Een kwart (27%) van de Nederlanders die chronische pijn ervaren zijn tevreden over de zorg en behandeling voor chronische pijn. Voor twintig procent geldt dat ze ontevreden zijn. De rest heeft een minder duidelijke mening (41%) of heeft (nog) geen hulp gezocht (11%).

Figuur 1: Hoe tevreden of ontevreden bent u over de huidige zorg en behandeling voor chronische pijn?

Basis: heeft chronische pijn of heeft dit gehad (n=723)

Degenen die ontevreden zijn uiten diverse klachten over de zorg voor chronische pijn in Nederland. De rode draad is dat zij zich niet gehoord, niet serieus genomen en niet adequaat geholpen voelen. Er is behoefte aan meer begrip, betere communicatie, meer onderzoek, effectievere behandelingen en een menselijker zorgsysteem.

Negen procent gebruikt opioïden

De meeste (67%) Nederlanders die chronische pijn ervaren nemen hier medicatie voor. Negen procent gebruikt opioïden, dit zijn zeer sterke pijnstillers die alleen bij hevige pijn worden voorgeschreven. Respondenten die opioïden gebruiken zeggen meestal (61%) last te hebben van bijwerkingen. Vanwege de kleine subgroep (31 respondenten gebruiken opioïden tegen chronische pijn) is deze uitkomst indicatief.

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdagmiddag 16 tot maandagochtend 19 augustus 2024. In totaal werkten 1.968 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. De steekproef is grotendeels getrokken in het I&O Research Panel; 106 respondenten met een niet-westerse achtergrond deden mee via Panelclix. Ipsos I&O voerde dit onderzoek uit in opdracht van de Nederlandse Vereniging voor Anesthesiologie.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in november 2023. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard (CBS). Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

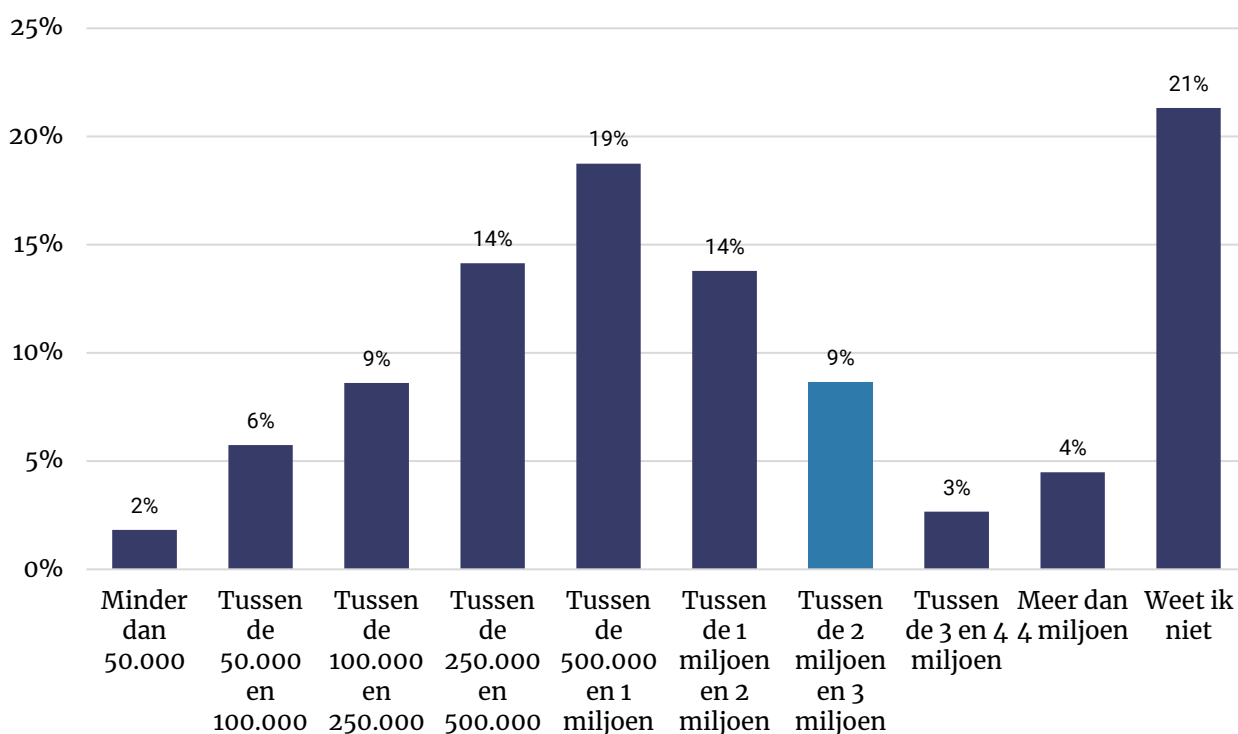
1 Inschatting bevolking

Schattingen van het aantal mensen dat hier last van heeft in Nederland lopen uiteen van meer dan twee tot meer dan drie miljoen.^{3 4}

Een op vijf Nederlanders (21%) is niet in staat een antwoord te geven op de vraag hoe veel Nederlanders last hebben van chronische pijn. Degenen die dat wel doen schatten doorgaans dat dit aantal tussen de 250.000 en 2 miljoen ligt. Het aandeel Nederlanders dat lijdt onder chronische pijn wordt dus onderschat.

Figuur 1.1: Hoe veel Nederlanders hebben last van chronische pijn, denkt u?

Basis: allen (n=1.968)

³ <https://www.zorginzicht.nl/binaries/content/assets/zorginzicht/kwaliteitsinstrumenten/Zorgstandaard+Chronische+Pijn.pdf>

⁴ <https://www.umcg.nl/-/chronische-pijn#:~:text=Een%20op%20de%203%20tot,pijnklachten%2C%20dat%20hulp%20nodig%20is.>

2 Eigen ervaring

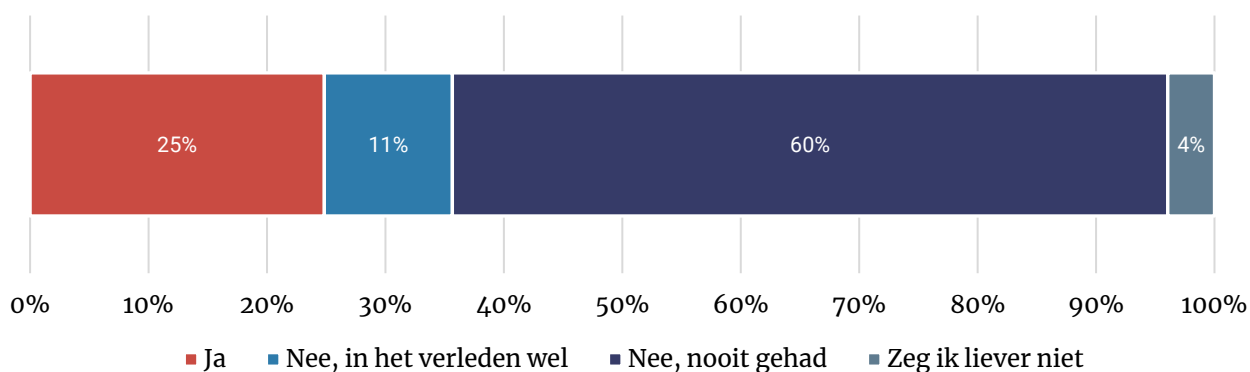
2.1 Kwart zegt chronische pijn te hebben

Een kwart (25%) van de volwassen bevolking ervaart zelf chronische pijn. Dat komt uit op ongeveer 3,5 miljoen Nederlanders. Deze uitkomst komt overeen met cijfers van het [UMCG](#). Zorginzicht.nl noemt een lager cijfer (rondom de twee miljoen).

Nog eens elf procent heeft hier in het verleden last van gehad.

Figuur 2.1: Heeft u zelf last van chronische pijn?

Basis: allen (n=1.968)

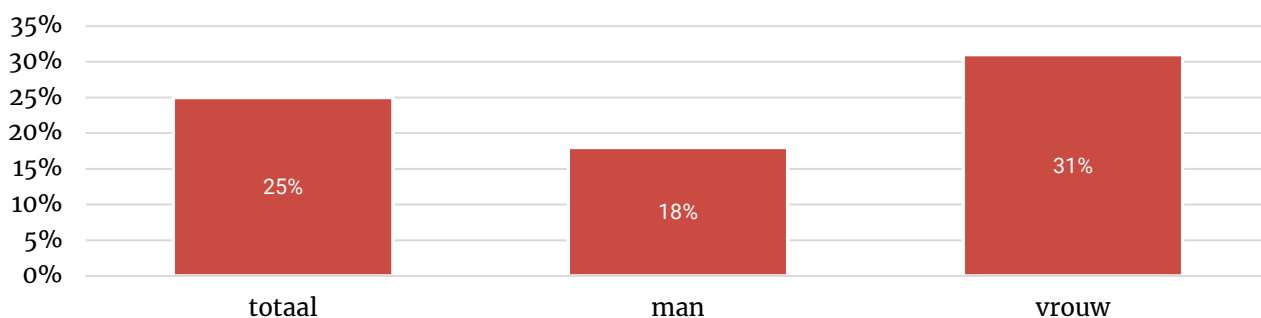
2.2 Vrouwen lijden vaker onder chronische pijn

Een op drie vrouwen (31%) lijden nu onder chronische pijn. Nog eens elf procent had hier in het verleden last van. Mannen hebben hier duidelijk minder last van (18% nu, 11% in het verleden).

Figuur 2.2: Heeft u zelf last van chronische pijn? (naar leeftijdsgroep)

Naar leeftijd. Getoond in figuur: alleen % 'ja, ik heb nu last van chronische pijn'.

Basis: allen (n=1.968)

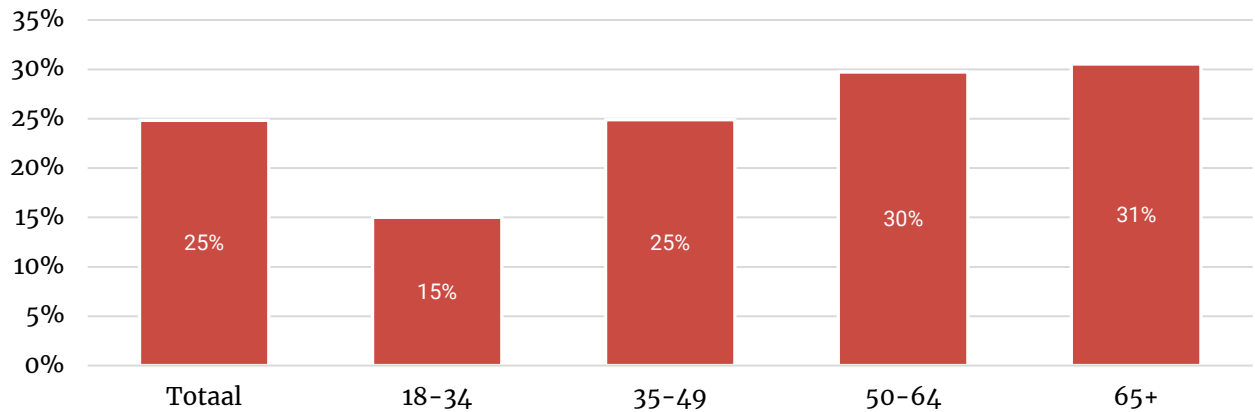
2.3 Chronische pijn komt niet alleen bij ouderen voor

Niet alleen ouderen lijden onder chronische pijn. Vijftien procent van de jongvolwassenen (18-34 jaar) heeft ook te maken met chronische pijn. Onder 50-plussers komt het vaker voor (30-31%).

Figuur 2.3: Heeft u zelf last van chronische pijn? (naar leeftijdsgroep)

Naar leeftijd. Getoond in figuur: alleen % 'ja, ik heb nu last van chronische pijn'.

Basis: allen (n=1.968)

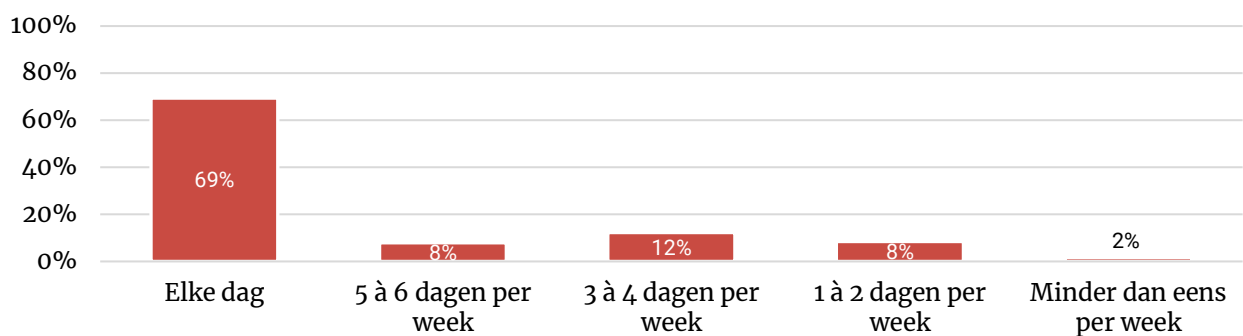
2.4 Meesten hebben dagelijks last

Voor zeven op de tien (69%) mensen met chronische pijn geldt dat ze hier dagelijks last van hebben. In totaal heeft (25%*69%) 17 procent van de volwassen bevolking dus dagelijks last van chronische pijn.

De meeste Nederlanders met chronische pijn die hier niet dagelijks onder lijden, hebben tenminste drie keer per week last (20%).

Figuur 2.4: Hoe vaak per week heeft u last van chronische pijn?

Basis: heeft chronische pijn (n=507).

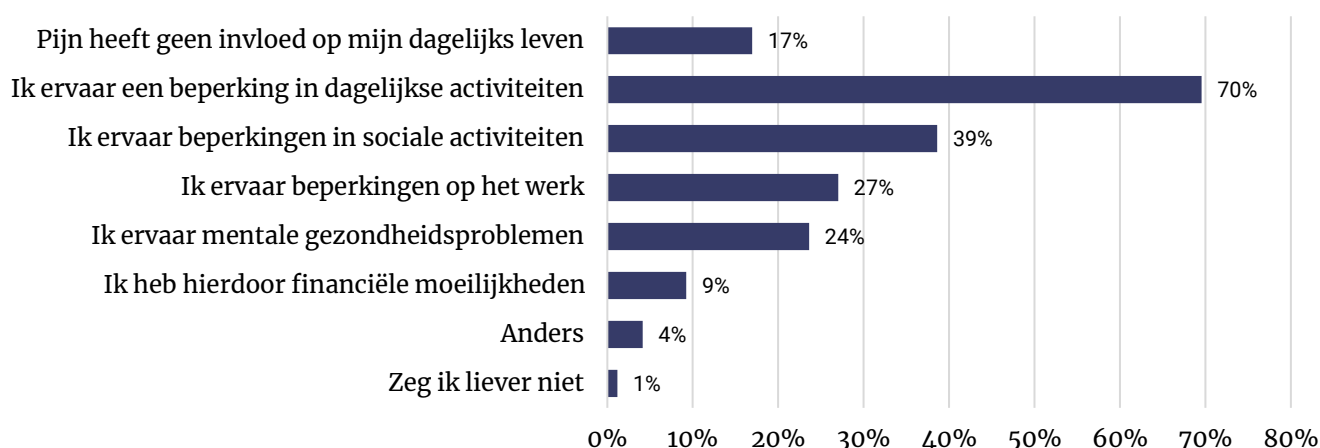
2.5 Slechts voor klein deel heeft pijn geen invloed op het dagelijks leven

Zeventien procent van de Nederlanders met chronische pijn geeft aan de pijn *niet* van invloed is op hun dagelijks leven. Voor zeven op tien geldt dat ze een beperking ervaren in dagelijkse activiteiten. Specifieker noemt men vooral een beperking in sociale activiteiten (39%), beperkingen op werk (27%) en mentale gezondheidsproblemen (24%). Een kleiner deel (9%) ervaart ook financiële moeilijkheden ten gevolgen van de chronische pijn.

Jongvolwassenen met chronische pijn ervaren vaker een beperking sociale activiteiten dan gemiddeld (50%).

Figuur 2.5: Beïnvloedt de pijn uw dagelijks leven? Zo ja, op welke manier?

Basis: heeft chronische pijn (n=507)

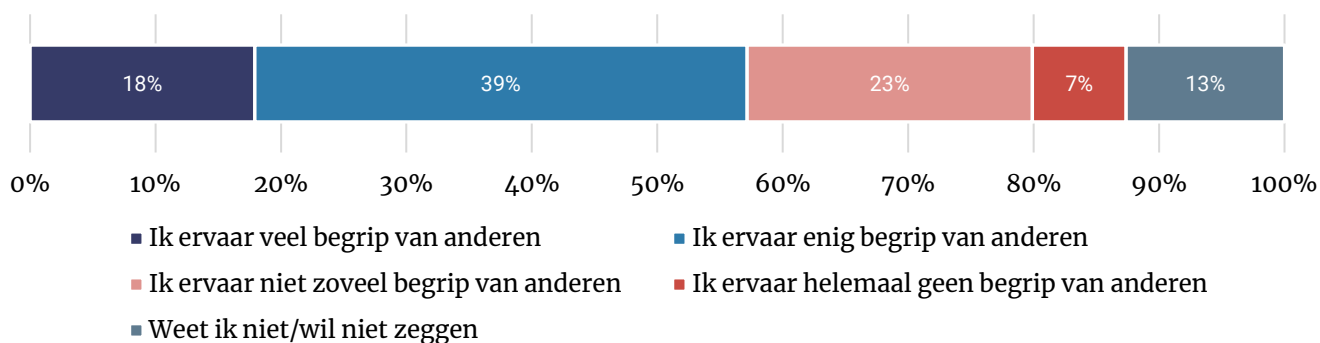
2.6 Meerderheid ervaart begrip van anderen

De meeste Nederlanders (57%) met chronische pijn ervaren begrip van anderen voor hun klachten en de gevolgen hiervan. Dertig procent ervaart niet zoveel of helemaal geen begrip.

Jongvolwassenen met chronische pijn geven minder vaak dan gemiddeld aan dat ze begrip van anderen ervaren (49%). Dit geldt ook voor mensen met een beneden modaal inkomen (47%).

Figuur 2.6: In hoeverre ervaart u wel of geen begrip van anderen voor uw klachten en de gevolgen hiervan?

Basis: heeft chronische pijn (n=507)

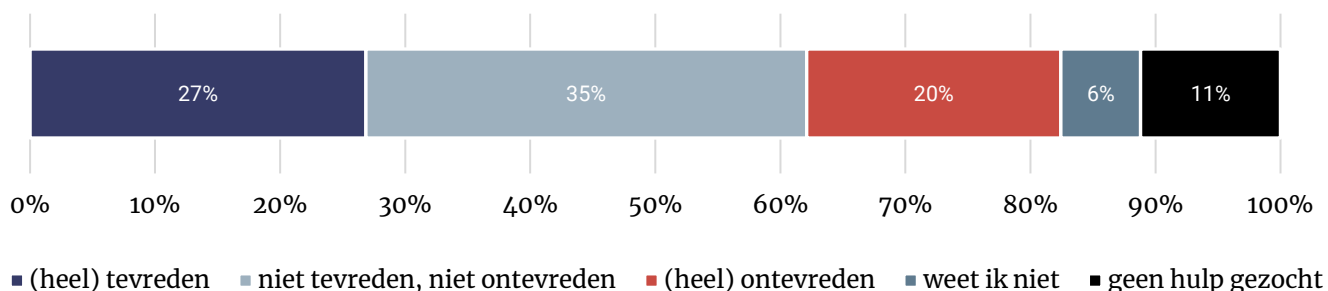

3 Zorg

3.1 Kwart tevreden over zorg, een vijfde ontevreden

Een kwart (27%) van de Nederlanders die chronische pijn ervaren is tevreden over de zorg en behandeling voor chronische pijn. Voor twintig procent geldt dat ze ontevreden zijn. De rest heeft is niet tevreden en niet ontevreden (35%), geen duidelijke mening (6%) of heeft geen hulp gezocht (11%).

Figuur 3.1: Hoe tevreden of ontevreden bent u over de huidige zorg en behandeling voor chronische pijn?
Basis: heeft chronische pijn of heeft dit gehad (n=723)

Waarom is men ontevreden?

Degenen die ontevreden zijn vroegen we hun mening verder toe te lichten. De volgende antwoorden werden daarbij vaak gegeven:

- **Gebrek aan begrip en empathie:** Men voelen zich niet serieus genomen door artsen en andere zorgverleners. Ze ervaren een gebrek aan empathie en hebben het gevoel dat hun klachten worden afgedaan als 'ingebeeld' of 'psychisch'.
- **Symptoombestrijding in plaats van daadwerkelijke oplossingen:** Respondenten geven aan dat de focus te vaak ligt op pijnstilling in plaats van het aanpakken van de onderliggende oorzaak van de pijn.
- **Onvoldoende onderzoek en behandeling:** Ontevreden respondenten zeggen dat er te weinig tijd en geld geïnvesteerd wordt in onderzoek naar en behandeling van chronische pijn, waardoor veel patiënten geen adequate zorg ontvangen.
- **Financiële drempels:** De kosten van behandelingen, medicijnen en hulpmiddelen zijn voor veel mensen met chronische pijn een grote belemmering.
- **Lange wachttijden:** De wachttijden voor specialisten en behandelingen zijn vaak onacceptabel lang, waardoor de pijnklachten verergeren en de levenskwaliteit van patiënten verder wordt aangetast.
- **Huisartsen:** Huisartsen worden vaak gezien als een bottleneck in het zorgsysteem. Ze zouden te snel doorverwijzen naar specialisten, te weinig kennis hebben van chronische pijn, en te snel geneigd zijn om zware medicatie voor te schrijven.

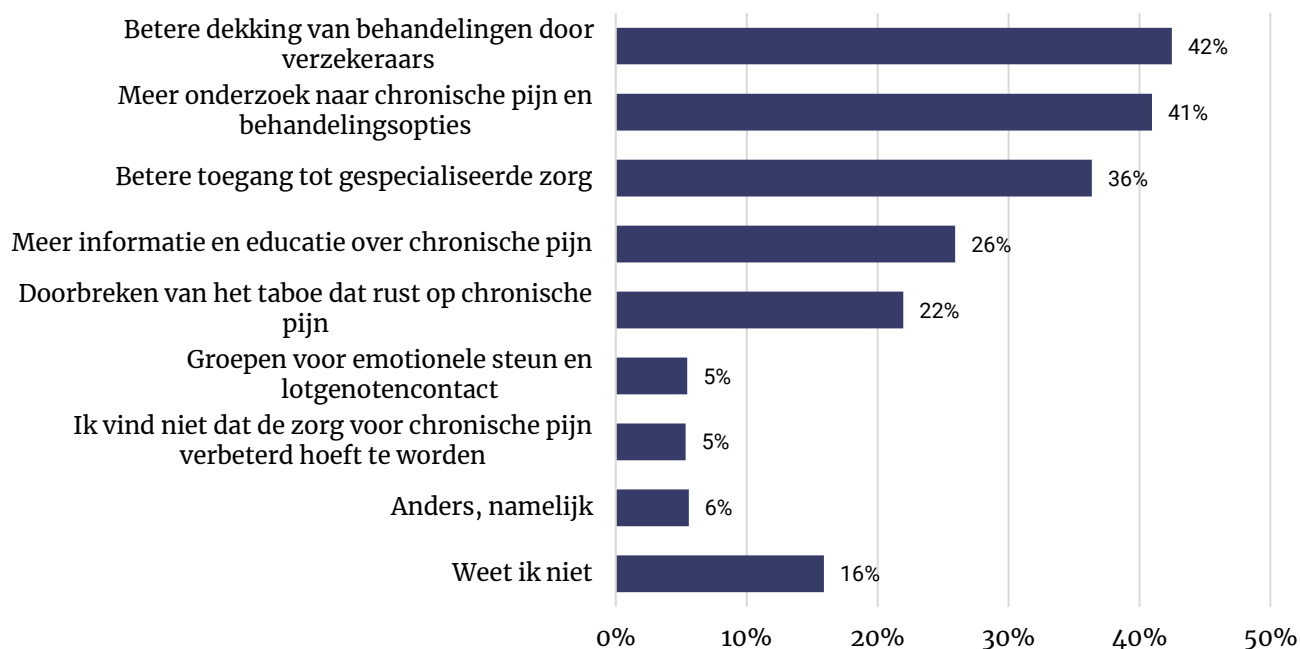
- **Specialisten:** Specialisten zouden vaak vastzitten in hun eigen vakgebied en te weinig oog hebben voor de complexiteit van chronische pijn. Ook zouden ze te snel geneigd zijn om patiënten af te wimpelen met de boodschap "leer er maar mee leven".
- **Zorgsysteem:** Het Nederlandse zorgsysteem is te gefragmenteerd, waardoor patiënten van het kastje naar de muur worden gestuurd, zegt men. Er is te weinig samenwerking tussen verschillende zorgverleners en de bureaucratie is te groot.
- **Alternatieve zorg:** Sommige respondenten geven aan baat te hebben bij alternatieve behandelingen, zoals acupunctuur, fysiotherapie of osteopathie. Echter, deze behandelingen worden vaak niet of onvoldoende vergoed door zorgverzekeraars.

Hoe te verbeteren?

Ook vroegen we alle respondenten die chronische pijn ervaren (dus niet alleen degenen die ontevreden zijn met de zorg) hoe de zorg en behandeling verbeterd kan worden. De meest verlangde verbeteringen zijn betere dekking van behandelingen door verzekeraars (42%), meer onderzoek naar pijn en behandelingsopties (41%) en betere toegang tot gespecialiseerde zorg (36%).

Figuur 3.2: Op welke manier(en) zou de zorg voor chronische pijn moeten worden verbeterd, vindt u?

Basis: heeft chronische pijn (n=507).

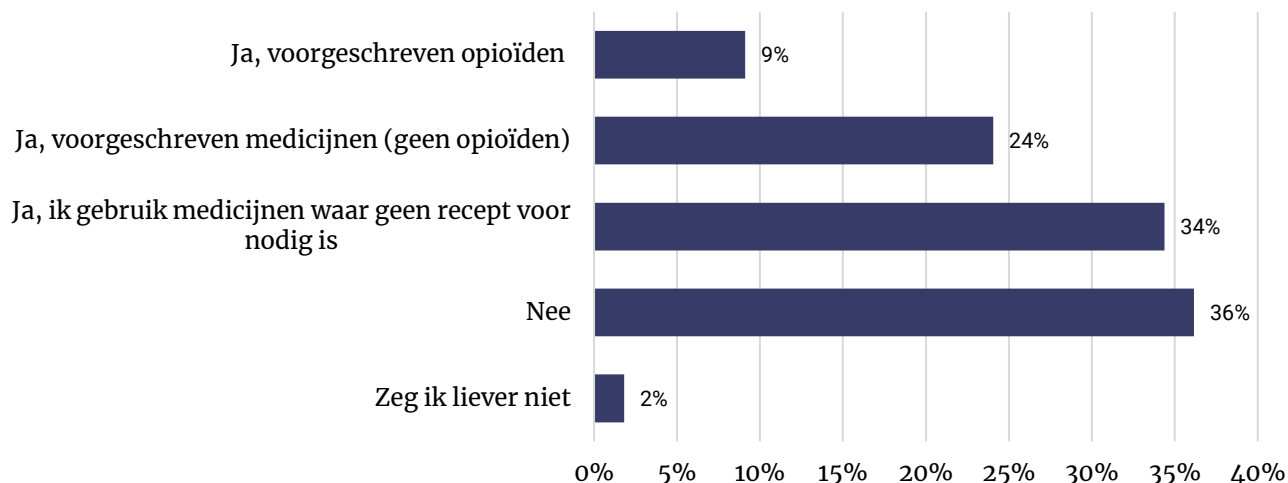

3.2 Meesten gebruiken medicatie

De meeste (67%) Nederlanders die chronische pijn ervaren nemen hier medicatie voor. Negen procent gebruikt opioïden, dit zijn zeer sterke pijnstillers die alleen bij hevige pijn worden voorgeschreven. Een derde (34%) gebruikt medicijnen zonder recept, een kwart (24%) gebruikt voorgeschreven medicijnen maar geen opioïden.

Figuur 3.3: Gebruikt u pijnstilling voor uw pijn?

Meerdere antwoorden mogelijk. Basis: heeft chronische pijn (n=507).

3.3 Opioïden gaan meestal gepaard met bijwerkingen

Negen procent van de Nederlanders met chronische pijn gebruikt opioïden. Dat komt neer op twee à drie procent van de totale volwassen bevolking. Aan deze respondenten (n=31) vroegen we of ze last hebben van bijwerkingen vanwege deze medicijnen. Vanwege de beperkte omvang van deze groep zijn de uitkomsten indicatief. De meesten hebben veel of een beetje last van bijwerkingen.

Figuur 3.4: In hoeverre heeft u wel of geen last van bijwerkingen van de opioïden die u gebruikt?

Indicatieve uitkomst, basis: gebruikt opioïden (n=31).

